

Nr 79

Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av överenskommelse mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige om en nordisk fond för teknologi och industriell utveckling, m.m.; given Stockholms slott den 23 februari 1973.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över industriärenden, föreslå riksdagen att bifalla de förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

RUNE B. JOHANSSON

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att riksdagen godkänner en överenskommelse mellan de nordiska länderna om upprättande av en fond för teknologi och industriell utveckling. Syftet med fonden skall vara att främja tekniskt forsknings- och utvecklingsarbete med industriell inriktning och av gemensamt intresse för två eller flera nordiska länder. Första året avses fonden bli tillförd 10 milj. svenska kr., varav Sverige skall bidra med 4,5 milj. kr. Beslutsfattande organ inom överenskommelsens ram är Nordiska ministerrådet, som också fastställer stadgar för fonden.

Utdrag av protokoll över industriärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 23 februari 1973.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, ODHNOFF, MOBERG, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Chefen för industridepartementet, statsrådet Johansson, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *godkännande av en överenskommelse mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige om en nordisk fond för teknologi och industriell utveckling, m. m.* och anför.

I prop. 1973: 1 (bil. 15 s. 99) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till Nordisk fond för teknologi och industriell utveckling för budgetåret 1973/74 beräkna ett reservationsanslag av 4,5 milj. kr. Jag anhåller att nu få ta upp denna fråga.

Inledning

Nordiska ministerrådet, som inrättades enligt överenskommelsen den 13 februari 1971 om ändring i 1962 års nordiska samarbetsöverenskommelse, det s. k. Helsingforsavtalet (prop. 1971: 53, UU 1971: 9, rskr 1971: 154), diskuterade vid sitt första möte i Helsingfors den 8 september 1971 möjligheterna att utvidga det nordiska samarbetet beträffande bl. a. industripolitiken. Efter förslag från regeringarna uppmanade Nordiska rådet vid sin tjugonde session i Helsingfors i februari 1972 ministerrådet att snarast upprätta ett handlingsprogram med konkreta förslag till gemensamma åtgärder för att stärka och utveckla det nordiska samarbetet inom främst näringspolitiken och miljöpolitiken. Ministerrådet beslöt med anledning härav den 23 februari 1972, att ett handlingsprogram för samarbete på bl. a. det industri- och energipolitiska området skulle utarbetas. Vid ett nordiskt industriministermöte i samband med rådssessionen i Helsingfors kom vidare de nordiska industriministerråden överens om att tillsätta en arbetsgrupp på ämbetsmannanivå för utarbetande av förslag till handlingsprogram på det industripolitiska området. Förslaget skulle avse bl. a. samarbete beträffande teknisk forskning och utveckling.

Inför samarbetsministrarnas sammanträde den 19 juni 1972 hade ämbetsmannagruppen, bl. a. på grundval av en rekommendation från Nordiska rådet (nr 22/1972), utarbetat två förslag till former för ett utvidgat nordiskt samarbete avseende teknisk forskning och utveckling. Det ena förslaget innebar att Nordforsk, som är ett nordiskt samarbetsorgan på det tekniska och därtill angränsande naturvetenskapliga området, skulle byggas ut. Det andra förslaget innebar att en särskild fond skulle inrättas, varvid Nordforsk skulle utnyttjas som fackorgan. Samarbetsministrarna enades om det senare alternativet, dvs. att en särskild fond borde inrättas. Samtidigt angavs följande riktlinjer för fondens verksamhet.

- Stöd från fonden borde kunna ges till tekniskt och därmed sammanhängande forsknings- och utvecklingsarbete av gemensamt intresse för två eller flera nordiska länder.
- Allmänna riktlinjer för fondens verksamhet borde ges med utgångspunkt i en värdering av aktuella forskningsuppgifter och riktlinjerna fastläggas av ministerrådet.
- Fonden borde organisatoriskt utformas så att kunskap om behov och möjligheter i de olika nordiska länderna lätt kunde tillföras fonden.
- Vid fastställandet av fondens storlek borde möjligheter öppnas att öka denna efter hand som man enades om uppgifter som kom att kräva större resurser.
- Vid fördelning av fondens medel på olika projekt och program borde beaktas resurser och behov inom resp. nordiskt land samt de statliga insatser som görs i nationell regi.

Samarbetsministrarna var vidare ense om att förslag borde framläggas om i vilken utsträckning ministerrådet skulle delta i fondens beslutsprocess, t. ex. om ministerrådet skulle fatta det slutliga avgörandet på grundval av hemställan från fondens styrelse.

Inom ramen för de nämnda riktlinjerna utarbetade ämbetsmannagruppen under hösten 1972 ett förslag till stadgar för en nordisk fond för teknologi och industriell utveckling, som tillställdes ministerrådet. Detta fastställde slutligt vid sammanträde i Stockholm den 11 december 1972 ett handlingsprogram för det fortsatta nordiska samarbetet på bl. a. det industri- och energipolitiska området. I programmet ingick att en nordisk fond för teknologi och industriell utveckling skulle upprättas. Ministerrådet beslöt även att medel för fondens verksamhet — under förutsättning av riksdagarnas godkännande — skulle ställas till förfogande den 1 juli 1973.

Innan handlingsprogrammet fastställdes, hade Nordiska rådet fått tillfälle att lämna synpunkter på programmet bl. a. vid möten den 18—21 november 1972, i vilka rådet representerades av presidiet samt ekonomiska och socialpolitiska utskotten och regeringarna av bl. a. statsministrarna och samarbetsministrarna.

Ministerrådets ställningstagande angående fonden har redovisats i den berättelse rörande det nordiska samarbetet under år 1972 som ministerrådet utarbetat till Nordiska rådets tjugoförsta session i Oslo den 17—21 februari 1973. Till berättelsen har fogats förslaget till stadgar för fonden.

I stadgeförslaget har ministerrådet tillagts en tämligen vittgående beslutanderätt i flera frågor rörande fondens verksamhet. I det fortsatta beredningsarbetet ansågs det därför lämpligt att en sådan beslutanderätt grundas på en särskild överenskommelse mellan de nordiska länderna. Förslag till överenskommelse upprättades, vilket i allt väsentligt byggde på förslaget till stadgar.

Nordiska rådet uttalade vid sin tjugoförsta session sitt stöd för beslutet att upprätta en nordisk fond för teknologi och industriell utveckling. Vid sammanträde i anslutning till rådssessionen godkände ministerrådet förslaget till överenskommelse och beslöt att överenskommelsen skulle föreläggas riksdagarna för godkännande så att den kunde träda i kraft den 1 juli 1973.

Överenskommelsen om en nordisk fond för teknologi och industriell utveckling, vars text torde få fogas som *bilaga* till statsrådsprotokollet i detta ärende, undertecknades i Oslo den 20 februari 1973.

Överenskommelsen

I berättelsen till Nordiska rådet framhåller ministerrådet att tekniskt forsknings- och utvecklingsarbete ofta kräver en betydande insats av kvalificerad personal och dyrbar utrustning för att goda resultat snabbt skall nås i den internationella konkurrensen. Eftersom det kan röra sig om, efter nordisk måttstock, stora projekt, bör förhållandena anpassas för ett samarbete över gränserna. Det finns klara behov av ett utvidgat nordiskt samarbete för att uppnå ett effektivare utnyttjande av de nordiska resurserna för teknologi och industriell utveckling inom det industri- och energipolitiska området. Ministerrådets beslut att inrätta en nordisk fond för teknologi och industriell utveckling och den därav föranledda överenskommelsen bör ses mot denna bakgrund.

Fonden skall enligt *art. 1* främja ett ökat samarbete mellan de nordiska länderna på det tekniska och industriella området och stödja finansieringen av projekt av intresse för två eller flera nordiska länder och internationella projekt av gemensamt nordiskt intresse. Fonden avses dessutom kunna medverka till en samordning mellan de nordiska länderna bl. a. genom samordnade nationella projekt, vilka inte nödvändigtvis kräver fondens finansiella medverkan. I vissa fall anses fonden kunna delta även i finansieringen av utredningar av särskilt stor betydelse för industri- och energipolitiken i de nordiska länderna.

Ministerrådet framhåller — bl. a. med hänsyn till gränsdragningen gentemot andra samarbetsorgan — att fonden skall syfta till att främja den industriella utvecklingen. Grundforskning och undervisning är inte tänkta att ingå i fondens verksamhetsområde. Ministerrådet menar att avgränsningsfrågorna får lösas i praktiskt samarbete med berörda samarbetsorgan. Detta gäller särskilt Nordforsk och de nordiska samarbetsorganen på kulturområdet.

Fondens verksamhet skall finansieras genom tillskott av kapital från de nordiska länderna. Vid starten skall fonden enligt *art. 2* tillföras 10 milj. svenska kr., varav Sverige skall svara för 4,5 milj. kr. De olika ländernas bidrag har beräknats i förhållande till bruttonationalproduktens storlek i resp. land.

Finansiering av forsknings- och utvecklingsprojekt inom fondens verksamhetsområde avses ske i form av bidrag. Men fonden skall också kunna ställa garantier eller lämna lån på fördelaktiga villkor. Fonden förutsätts även kunna stödja industriellt utvecklingsarbete genom att bevilja lån med villkorlig återbetalningsskyldighet, varvid fonden endast avses vara ett komplement till nationella statliga organ. Bidrag och lån skall kunna ges inom ramen för de vid varje tidpunkt tillgängliga medlen. Härutöver skall fonden kunna ställa garantier. Flerårigt stöd skall kunna ges inom den ram som ministerrådet bestämmer.

Beslut om rätt för fonden att utfärda garantier utöver tillgängligt kapital och att bevilja flerårigt stöd fattas enligt *art. 2* av ministerrådet. Ministerrådet skall efter behov besluta även om fortsatt tillskott av kapital till fonden och om fördelningen av bidragen mellan de nordiska länderna. Enighet har uppnåtts om att fonden totalt bör tillföras 50 milj. svenska kr. och att ministerrådet efter behov skall kunna fatta beslut inom denna ram.

I *art. 3* stadgas att ministerrådet skall besluta om allmänna riktlinjer och generella prioriteringar för fondens verksamhet. Ministerrådet avser årligen besluta om de generella prioriteringar som skall tillämpas i fondens verksamhet. Härigenom bedöms goda möjligheter föreligga för att samordna fondens verksamhet dels med nationell industri- och energipolitik, dels med Nordforsks verksamhet.

Fondens räkenskaper skall enligt *art. 4* granskas av riksrevisionen i det land där fonden har sitt säte. Ministerrådet skall årligen lämna en redogörelse för fondens verksamhet till Nordiska rådet.

Stadgar för fonden

De närmare föreskrifterna för fondens verksamhet avses bli lämnade i stadgar, som ministerrådet fastställer enligt *art. 3*. Den tidigare nämnda ämbetsmannagruppen har utarbetat ett förslag till stadgar, som med till-

hörande kommentarer har bifogats ministerrådets berättelse till Nordiska rådet. För fullständighetens skull redovisas i det följande även vissa huvudpunkter i detta förslag.

Enligt ministerrådets ställningstagande skall fonden ledas av en styrelse bestående av sex ledamöter. Av dessa skall vart och ett av de nordiska länderna utse en ledamot medan en ledamot utan rösträtt skall utses av Nordforsk. Härigenom säkerställs samordningen mellan fondens och Nordforsks verksamhet. Styrelsen utser ledningen för fondens administration utanför sin krets.

Ämbetsmannagruppen betonar vikten av att fondens verksamhet samordnas med de nordiska ländernas nationella industri- och energipolitik. Detta ställer stora krav på fondens nära samarbete med berörda nationella myndigheter och andra nordiska samarbetsorgan, särskilt Nordforsk. Vidare bör utvecklingen följas på områden där det kan uppstå behov av och möjligheter för nordiskt samarbete i frågor om teknologi och industriell utveckling. Det förutsätts av ämbetsmannagruppen att nära kontakt hålls med nordiska samarbetsorgan på kulturområdet när det gäller uppgifter som kan beröra forskningen inom denna sektor.

Ämbetsmannagruppen pekar i detta sammanhang på vissa områden, där gemensamma samhällsbehov finns och där resurskraven är så stora att motiv för nordiskt samarbete föreligger, bl. a. miljöområdet, transportområdet och hälsovården med medicinsk teknik och handikapputrustning.

Styrelsen avses årligen lämna ministerrådet förslag om nästa års verksamhetsprogram i form av förslag om generella prioriteringar. På grundval av ministerrådets allmänna beslut angående fondens program skall styrelsen själv fatta beslut om olika projekt. Sådana projekt för vilka fondens finansiella medverkan överskrider en av ministerrådet fastställd övre gräns och sådana projekt som är av stor principiell betydelse avses dock bli undantagna från styrelsens självständiga beslutanderätt. Beslut om bidrag, lån eller garanti för sådana projekt skall enligt stadgeförslaget underställas ministerrådet för godkännande.

Vid fördelningen av fondens medel skall resurser och behov samt statliga insatser inom medlemsländerna beaktas. Vidare skall fondens medel användas med utgångspunkt i samma prioriteringar som de enskilda medlemsstaterna lägger till grund för användningen av statliga medel för motsvarande ändamål.

Fonden avses få en begränsad administration. Vid beredningen av ärenden avses i största möjliga utsträckning resurserna hos främst Nordforsk, men även andra nordiska och nationella organ bli utnyttjade.

Styrelsen skall årligen lämna ministerrådet rapport om verksamheten och en ekonomisk översikt samt överlämna revisionsberättelsen.

Departementschefen

På det industri- och energipolitiska området förekommer nordiskt samarbete i ett flertal olika former. Genom handlingsprogrammet på det industripolitiska området har förutsättningar skapats för ett utvidgat nordiskt samarbete. Som ett led i denna utveckling ingår ministerrådets beslut om inrättande av en nordisk fond för teknologi och industriell utveckling. En överenskommelse härom undertecknades i Oslo den 20 februari 1973. Överenskommelsen skall ratificeras.

I överenskommelsen slås fast att fonden har till syfte att stödja ett effektivare utnyttjande av de nordiska resurserna för teknologi och industriell utveckling. Detta skall ske genom att ett ökat samarbete mellan de nordiska länderna främjas och genom stöd till finansieringen av såväl projekt av intresse för två eller flera nordiska länder som internationella projekt av gemensamt nordiskt intresse. Liksom Nordiska ministerrådet anser jag att det finns behov av ett utvidgat samarbete mellan de nordiska länderna för ett mera rationellt utnyttjande av de samlade nordiska resurserna. Tekniskt forsknings- och utvecklingsarbete bedrivs inom alla industriländer med betydande insatser av såväl personal som kostnadskrävande utrustning. Ett gemensamt tillvaratagande av nordiska resurser för sådant forsknings- och utvecklingsarbete är av betydelse för nordisk industri i internationell konkurrens. Överenskommelsen är därför att se som ett viktigt led i det nordiska samarbetet.

Fonden bedriver sin verksamhet genom deltagande i finansieringen av projekt m. m. Fondens finansiella stöd avses bli lämnat genom bidrag, lån på fördelaktiga villkor eller ställande av garanti. Även lån med villkorlig återbetalningsskyldighet kan komma i fråga. Vid fördelningen av medel på olika projekt och program skall beaktas de resurser och behov som finns inom vederbörande nordiskt land och de statliga insatser som görs i nationell regi.

Jag vill i detta sammanhang stryka under att fonden skall inriktas på industriell utveckling, vilket begrepp dock bör tolkas i vid mening. Mot denna bakgrund finner jag det väsentligt att avgränsningsfrågorna gentemot nordiska samarbetsorgan på näraliggande områden beaktas och löses i praktiskt samarbete med dessa. Jag lägger likaså stor vikt vid att fonden upprättar nära kontakter med nationella organ och myndigheter inom sitt verksamhetsområde för att syftet med fonden till fullo skall kunna förverkligas.

Inom ramen för överenskommelsen skall det nordiska ministerrådet vara beslutsfattande organ för fonden, medan den direkta ledningen av fonden avses bli anförtrodd en styrelse, i vilken ingår företrädare för vart och ett av de nordiska länderna och för Nordforsk. Avsikten är även att förlägga fondens administration till Stockholm, där Nordforsk har sitt huvudsekretariat.

Medel för fondens verksamhet skall tillskjutas av de nordiska länderna. Vid starten förutsätts fonden bli tillförd 10 milj. svenska kr. Av detta belopp skall Sverige på grundval av vår bruttonationalprodukts storlek svara för 4,5 milj. kr. Jag förordar att detta belopp anvisas för budgetåret 1973/74.

Enligt överenskommelsen ankommer det på ministerrådet att efter behov besluta om fortsatt tillskott till fonden och om fördelningen av bidragen mellan de nordiska länderna liksom om rätt för fonden att ställa garantier utöver det kapital som finns tillgängligt och att bevilja flerårigt stöd. Fråga om bl. a. fortsatt tillskott till fonden kommer att på sedvanligt sätt underställas riksdagen.

Nordiska rådet kommer att hållas underrättat om fondens verksamhet genom den redogörelse som ministerrådet årligen skall lämna.

Sammanfattningsvis vill jag anföra att jag betraktar överenskommelsen som ett betydelsefullt steg i det nordiska samarbetet på det tekniska och industriella området. Jag förordar att överenskommelsen ratificeras av Sverige.

Hemställan

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

1. godkänna överenskommelsen den 20 februari 1973 mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige om en nordisk fond för teknologi och industriell utveckling,
2. till *Nordisk fond för teknologi och industriell utveckling* för budgetåret 1973/74 under trettonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 4 500 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten

Överenskommelse mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige om en nordisk fond för teknologi och industriell utveckling

Danmarks, Finlands, Islands, Norges och Sveriges regeringar har, som ett led i ett utvidgat industripolitiskt samarbete, beslutat att upprätta en nordisk fond för teknologi och industriell utveckling och har överenskommit om följande.

Ändamål

Artikel 1

Fonden har till syfte att stödja ett mera effektivt utnyttjande av nordiska resurser för teknologi och industriell utveckling genom att främja ett ökat samarbete mellan de avtalsslutande staterna samt genom att stödja finansieringen av både projekt av intresse för två eller flera nordiska länder och internationella projekt av gemensamt nordiskt intresse.

Kapital

Artikel 2

Fonden finansieras genom tillskott som vid starten utgör 10 milj. svenska kronor varav från Danmark 2,2 milj. svenska kronor, från Finland 1,6 milj. svenska kronor, från Island 0,1 milj. svenska kronor, från Norge 1,6 milj. svenska kronor och från Sverige 4,5 milj. svenska kronor.

Efter behov beslutar Nordiska ministerrådet om fortsatt tillskott av kapital till fonden, om rätt för fonden att utfärda garantier utöver tillgängligt kapital och att bevilja flerårigt stöd liksom om fördelningen av bidragen mellan de avtalsslutande staterna.

Verksamhet

Artikel 3

Ministerrådet beslutar om allmänna riktlinjer och om generella prioriteringar för fondens verksamhet.

Ministerrådet fastställer stadgar för fonden.

Artikel 4

Fondens ekonomiska dispositioner granskas av riksrevisionen i det land där fonden har sitt säte.

Ministerrådet lämnar årligen en redogörelse för fondens verksamhet till Nordiska rådet.

Slutbestämmelser

Artikel 5

Denna överenskommelse skall ratificeras och ratifikationsinstrumenten snarast möjligt deponeras i det norska utrikesdepartementet.

Överenskommelsen skall vara deponerad i det norska utrikesdepartementet och bestyrkta avskrifter skall av det norska utrikesdepartementet tillställas var och en av de avtalsslutande staterna.

Överenskommelsen träder i kraft den dag ministerrådet bestämmer.

Artikel 6

Önskar någon av de avtalsslutande staterna uppsäga överenskommelsen, skall skriftligt meddelande härom tillställas den norska regeringen som omedelbart skall underrätta övriga avtalsslutande stater härom och om dagen då meddelandet mottogs.

Överenskommelsen upphör att gälla vid utgången av det kalenderår under vilket den uppsagts, såvida meddelandet om uppsägningen mottagits av den norska regeringen senast den 30 juni, och i annat fall vid utgången av nästföljande kalenderår.

Artikel 7

Efter mottagande av meddelande om uppsägning skall samråd äga rum mellan samtliga avtalsslutande stater om avveckling av de rättigheter och förpliktelser som de avtalsslutande staterna haft enligt överenskommelsen.

Till bekräftelse härav har undertecknade befullmäktigade ombud undertecknat denna överenskommelse.

Som skedde i Oslo den 20 februari 1973 i ett exemplar på danska, finska, isländska, norska och svenska språken, vilka samtliga texter har samma vitsord.